

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ (อ้างใน เกรียงไกร ก้อนแก้ว, 2527) ที่ทุกประเทศต่างๆ ก็ทุ่มเททรัพยากรของชาติ ทั้งกำลังคน กำลังสติปัญญา และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ เพื่อนำมาจัดการศึกษาให้แก่พลเมืองให้มีคุณภาพอย่างดีที่สุด การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาของไทย เพราะปัจจุบันในโลกทัศน์ใหม่ของการศึกษายุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความท้าทายจากการเคลื่อนไหวของกระแสการศึกษาโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ก็คือการสร้างคุณภาพของมนุษย์ โดยวิธีการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 6 ที่ว่าด้วยมาตรฐานหลักการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ทั้งในด้านการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาสถานศึกษา รวมไปถึงการแสดงถึงศักยภาพของสถานศึกษา (อ้างใน ลัทธิมิ สุนทรจันทร์, 2550) ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาควรให้ความสำคัญ ควรมีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ ครู บุคลากรมีเป้าหมายในการทำงาน มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นการนิเทศการศึกษาจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระบบ โครงสร้างการจัดการศึกษา การวางแผน การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน วิธีการสอนของครู การผลิตสื่อ การวัดผลประเมินผล การนิเทศติดตามผล การประชุม การอบรม การวิจัย ซึ่งการนิเทศการศึกษาจะต้องเข้ามามีบทบาทและเกี่ยวข้องด้วยทั้งสิ้น ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535, หน้า 9) ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างมาก ถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหาร โรงเรียนควรส่งเสริม กำหนดนโยบาย และมาตรการในการนิเทศ

การศึกษาภายในโรงเรียน อันจะเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การนิเทศการศึกษา ตามสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) กล่าวว่า มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ ให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรได้ แต่ในสภาพปัจจุบันมีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติการนิเทศการศึกษาได้ครบถ้วน เนื่องจากขาดปัจจัยหลายด้านและโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ทำการนิเทศที่ไม่มีความรู้ความสามารถอย่างจริงจัง ตลอดจนครูผู้สอนส่วนใหญ่ ยังมีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องหาวิธีแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา ให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

เช่นเดียวกับ โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ แผนกมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เปิดทำการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายการศึกษาของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยได้ดำเนินการพัฒนา สอดคล้องตามมาตรฐานที่ 10 ว่าด้วย ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งหมายถึงครูจะต้องสามารถวางแผน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความต้องการความสนใจตามความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม การใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ให้เต็มตามศักยภาพ รวมถึงการพัฒนาตัวครูด้วย เพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาโรงเรียนเป็นไปตามเป้าหมายการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ แต่จากการดำเนินการพัฒนาครูโดยนิเทศภายในโรงเรียนที่ผ่านมาของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย (อังกะไน ชนิตา ไชยชนะ, 2553) พบว่า ครูผู้สอนบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำหลักสูตร จัดกิจกรรมไม่หลากหลาย กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปในรูปแบบบรรยาย สื่อประกอบการสอนเป็นเพียงข้อมูล ที่ครูเขียนบนกระดานดำเท่านั้น และครูบางส่วนไม่ปฏิบัติตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาในฝ่ายบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย โดยเฉพาะในช่วงปีการศึกษา 2552 – 2553 พบว่างานด้านการนิเทศการศึกษา มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจมุ่งศึกษาความต้องการการนิเทศการศึกษาของครู ปัญหา ข้อเสนอแนะ และรูปแบบเกี่ยวกับการนิเทศ

การศึกษาในโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัย ใช้เป็นแนวทางการจัดการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครูในทุกๆ ด้าน ตลอดจนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และโรงเรียน ให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศของครูสังคมศึกษา โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของครูสังคมศึกษา โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ครูผู้สอนสังคมศึกษา สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 11 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้างนี้เป็นการศึกษาระดับความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูสังคมศึกษา สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2554 ตามขอบข่ายของเนื้อหากระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ค้างนี้

1. การวางแผนการจัดการเรียนรู้
2. การเตรียมการสอน
3. การจัดการเรียนการสอน
4. การใช้สื่อการเรียนการสอน
5. การวัดและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความต้องการการนิเทศ หมายถึง ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน ที่ครูสังคมศึกษา ต้องการได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม การให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ คำปรึกษาในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา ให้เต็มตามวัยและศักยภาพ ตลอดจน การช่วยเหลือปัญหาในด้านต่างๆ ในส่วนตัวครูอันส่งผลให้การจัดการเรียนมีคุณภาพ รวมทั้ง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ความเหมาะสมของหลักสูตร การใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน วิธีสอน การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การวัดและประเมินผล ตลอดจนการพัฒนาตนเองของครู การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ การวิจัย เพื่อนำผลมาพัฒนาการเรียนการสอน สร้างนวัตกรรม ในการจัดการเรียนการสอน เกิดองค์ความรู้ใหม่ พัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

การนิเทศ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษา คำแนะนำ การจัดการ ให้เกิดความร่วมมือหรือประสานงานกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในอันที่จะพัฒนา หรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นกระบวนการ กระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู เพื่อช่วยให้ครูได้ช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพ การจัดการ ศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย เพื่อนำผลมาพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียน ที่เน้นถึงความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติ เต็มตามศักยภาพ ประกอบด้วย องค์ประกอบ ทั้งหมด 5 ขั้นตอน การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมการสอน การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ครูผู้สอนสังคมศึกษา หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2554

โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม จังหวัดเชียงใหม่ หมายถึง โรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กำกับดูแลโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ตั้งอยู่เลขที่ 19/1 ถนนมงฟอร์ต ตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผลการวิจัยนี้จะได้นำไปพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติของครูที่มีต่อการนิเทศการศึกษา
2. นำผลการวิจัยเสนอต่อผู้บริหาร หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อพิจารณาหาแนวทาง รูปแบบการนิเทศการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของครูสังคมศึกษา โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม จังหวัดเชียงใหม่
3. นำข้อสรุป และข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยนี้ไปปรับปรุง แก้ไขงานการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา